

S A C R V M
P R O M P T V A R I V M
S I N G U L I S P E R T O T U M A N N U M
D O M I N I C I S , E T F E S T I S
S O L E M N I O R I B V S
C H R I S T I D O M I N I
E T B . V . M A R I Æ , P R Æ D I C A B I L E .

Ab Admodum V:P:F: Ioanne Baptista à S. Cruce Vippacensi
Ordinis F:F: Minorum Capucinatorum Concionatore, Slauo
compositum Idiomate, Multorum votis expetitur,
in duas partes diuisum in lucem editur.

P A R S S E C V N D A .

V E N E T I I S . M . D C . X C I .

Ex Officina Zachariæ Conzatti.

S V P E R I O R V M P E R M I S S V .

Naslovna stran druge knjige *Svetega priročnika* patra Janeza Krstnika Svetokriškega.
Kakor prva knjiga je tudi druga izšla v Benetkah z letnico 1691, toda dejansko je izšla leta 1695.

dr. Matija Ogrin

PRIDIGA P. JANEZA KRSTNIKA SVETOKRIŠKEGA NA VELIKI PETEK

Pridige, ki so jih baročni pisci pripravili za Veliki petek, so v več pogledih notranje povezane s pasijonskimi pobožnostmi, še posebej s križevim potom, svetimi stopnicami pri romarskih cerkvah in, seveda, s pasijonskimi procesijami in igrami. Pridiga je pogosto bila tisto ozadje, ki je tem pobožnostim dajala globlji smisel z vsebino, ki jo je kristjan odkrival, ko se je poglobljal v *skrivnosti Gospodovega trpljenja*, kakor star baročni izraz poimenuje vsebino velikega petka.

Resnično, to, kar se je nekoč v Jeruzalemu zgodilo na Veliki petek, so v stoletjih krščanske kulture skušali zajeti v meditacije in homilije neštvisilni duhovni pisatelji, pobožni učenjaki, klečeči in pišoči svetniki, celo mistiki – in morda smemo reči, da jim je najbolj uspelo takrat, ko je bralca ali poslušalca prevzelo občutje ali spoznanje, da je vsaka minuta dogajanja na Veliki petek napolnjena s skrivnostjo, da je to dogajanje nabito z nedostopnim in nedopovedljivim misterijem, ki ga imenujemo Jezusovo trpljenje in smrt na križu. Z živim občutkom strahu Božjega, ki ga je v besedilih nekdanjih stoletij občutiti bolj kakor danes, je vernik v vsakem od dejanj v veliki drami Jezusovega trpljenja lahko videl nekaj nepojmljivega in neznankega: kako je mogoče, da se Jezusu, ki je Bog, to dogaja, da je moral prestati kaj takega? In to po rokah grešnikov? Kako je mogoče? Zato so v vsakem od teh dejanj, od Jezusove zadnje večerje, stiske v vrtu Getsemani in prijetja do sodbe in vsega, kar je sledilo, videli *skrivnosti Gospodovega trpljenja*. V te skrivnosti so se poglobljali tako veliki svetniki kakor učenjaki in duhovni pisci, ki so v njih odkrivali čudotvorno moč za svoje duhovno življenje. Prvovrstno je to notranje delovanje izrazil že sv. Bernard v 12. stoletju s stavkom, ki so ga pogosto navajali. Kot *motto* je ta stavek na častno mesto uvrstil v svojo knjigo postnih pridig¹ že znani slovenski polihistor, Janez Ludvik Schönleben leta 1673. Stavek se v prevodu glasi:

¹ J. L. Schönleben: *Tractatus geminus de myfterijs Dominicæ passionis. – I. Sacra pyramis Christo agonizanti in Monte oliveti erecta*. Salisburgi, 1673. Omenjeni stavek sv. Bernarda, sprejet kot *motto* te knjige, je vzet iz *Govorov o Visoki pesmi*, v izvirniku se pri Schönlebnu glasi: »*Hæc meditari dico sapientiam, quia in his suaviss unctio consolationis: hæc me reprimunt in prosperis, & erigunt in adversis; & inter læta & tristia tutum præbent*. S. Bern. ferm. 43. in Cant.«

»To [Jezusov pasijon] premissljevati imenujem modrost, ker je v njem milo maziljenje tolažbe; to me brzda v sreči in dviga v nesreči ter me varuje v veselju in žalosti. (Sv. Bernard, *Govori o Visoki pesmi*, 43.)

Med slovenskimi pisatelji, ki so pisali iz tega navdiha, je bil, gotovo ne prvi, vsekakor pa najbolj znan pater, ki se je podpisoval kot Jonannes Baptista a Sancta Cruce Vippacensi – kar slovenimo kot Janez Krstnik iz Svetega Križa na Vipavskem, kratko Janez Svetokriški, avtor slovitega, za Slovence resnično monumentalnega dela *Sacrum promptuarium* ali Sveti priročnik v petih delih na skoraj 3.000 straneh. V tem velikem delu slovenske baročne homiletike in retorske proze je objavil tri pridige za premišljevanje Velikega petka. Tu se bomo posvetili prvi od njih, objavljena je bila v II. knjigi *Svetega priročnika* leta 1695.² Tudi drugi dve, objavljeni v IV. knjigi leta 1700,³ bi bili nadvse vredni pozornosti Pasijonskih doneskov; toda prva je brez dvoma najstarejša med tremi, napisana gotovo pred letom 1695, morda že več let poprej. To pomeni, da je nastala nekako v poznem 17. stoletju, v dobi, ko je v Ljubljani cvetela spokorna pobožnost s kapucinsko procesijo velikega petka, o kateri je pisal Valvasor in za katero p. Metod Benedik utemeljeno domneva,⁴ da je služila tudi kot vir in predloga patru Romualdu iz Standreža pri Gorici, ko je besedilo pasijona priredil v Škofji Loki leta 1715 in pozneje.⁵ Tri leta, nekako od 1684 do 1687, je preživel Svetokriški v Ljubljani kot predstojnik in kot pridigar,⁶ kjer je najverjetneje pridigal tudi na Veliki petek, ko je potekala pasijonska procesija po ljubljanskih ulicah. Nobenih dokazov ni, da bi imela pridiga Svetokriškega na Veliki petek, ki jo tu objavljamo, v Ljubljani podobno vlogo kakor pridiga patra Ferdinanda Ljubljanskega na Veliki petek v Škofji Loki leta 1722, ko so neposredno po njej uprizorili Škofjeloški pasijon.⁷ Vendar je kljub temu pomenljivo, da je to besedilo prva objavljena in zato verjetno najstarejša pridiga Svetokriškega na dan Gospodovega trpljenja.

Retorično-homiletično kompozicijo pridig Svetokriškega so razčlenjevali že večkrat⁸ in tudi v pridigi na Veliki petek lahko ugotovimo tridelno strukturo, toč-

² Janez Svetokriški: *Sacrum promptuarium II*. Faksimile. Ur. J. Pogačnik et al., Ljubljana: SAZU, 1998, str. 546–565.

³ Janez Svetokriški: *Sacrum promptuarium IV*. Faksimile. Ur. J. Pogačnik et al., Ljubljana: SAZU, 1998, str. 442–466, 467–482.

⁴ Metod Benedik: *Kapucinski samostan s cerkvijo sv. Ane Škofja Loka*. Celjska Mohorjeva družba, 2008, str. 171.

⁵ Prim. Monika Deželak Trojar: Listi ob kodeksu Škofjeloškega pasijona. V: Oče Romuald: *Škofjeloški pasijon. Znanstvenokritična izdaja*. ZRC SAZU, Celjska Mohorjeva družba, 2009. Prim. List 2, str. 274, 302, 376.

⁶ Štefan Kožuh, Angel Kralj: Janez Svetokriški (1647–1714): Curriculum vitae. V: *Zbornik o Janezu Svetokriškem*. Ur. M. Benedik, J. Faganel, ZRC SAZU, 2000, str. 156.

⁷ Prim. M. Ogrin: Pridiga p. Ferdinanda Ljubljanskega na veliki petek 1722 v Škofji Loki. *Pasijonski doneski*, št. 9, 2014, str. 94–108.

⁸ Prim. Alojzij Slavko Snoj: Zgradba pridig Janeza Svetokriškega – homiletični vidik. V: *Zbornik*

neje, petdelno – če namreč v osrednjem delu razberemo sestavo iz treh stopenj, kar ugotavlja Slavko Snoj kot splošno značilnost njegove homiletike. Ker je pridiga precej dolga, tu objavljamo uvod, daljši odlomek osrednjega dela in sklep v kritičnem prepisu.

Splošna značilnost te pridige je, – drugače kot denimo v omenjeni pridigi patra Ferdinanda Ljubljanskega, – da večidel ne opisuje Jezusovega trpljenja neposredno in se ne osredinja na posamezne pasijonske prizore (to pač v manjši meri proti koncu glavnega dela), temveč, nasprotno, meditira o različnih vidikih Jezusove nedolžnosti. Razni sestavni deli pridige tematizirajo razne aspekte Jezusove dobrote, njegove popolne brez-krivdnosti, ob njih pa postavljajo kot ostro nasprotje zahtevo po njegovi obsodbi v trpljenje in smrt: »Križaj ga, križaj ga!« Iz tega notranjega antagonizma se poraja poglobitni zagon pridige in izjemno retorično bogastvo njenih brezštevilnih slikovitih nasprotij. Pilatovemu vprašanju, »Kaj je vendar slabega storil?«, postavlja Svetokriški nasproti Jezusova ozdravljenja in čudeže, vpitju tožnikov »Mi vemo, da je ta človek grešnik!«, postavlja nasproti Jezusovo blagovest in dela usmiljenja. Iz mogočne grmade teh zaostrenih nasprotij se pred bralcem izoblikuje predstava o nevidni sili zla, ki ji je dopuščeno, da vsem pravičnim razlogom navkljub triumfira z obsodbo Kristusa na muke in smrt. Prav z dopuščanjem tega tako nepravičnega in skrajnega trpljenja, ki ga *naše zlo* povzroči Jezusu, je bralcu nakazano misterijsko ozadje velikega petka in Jezusovega pasijona.

To razumu nedostopno ozadje vprašanja, kaj je in zakaj je moralo biti odrešenje človeka plačano s tako nepojmljivo Jezusovo žrtvijo, Svetokriški nekoliko nakaže med drugim z dvema navedkoma, oba se nahajata v tu objavljenem zadnjem delu, epilogu pridige. Prvi prihaja iz asketike sv. Lovrenca Giustinianija (1381–1455), ki je bil rojen v Benetkah v znani plemiški družini, a je kljub dostojanstvu beneškega škofa in celo patriarha živel v askezi, dobrodelnosti, skrbi za revne in nenehnih spokornih vajah, kakor bi to bilo mogoče le v najstrožjih redovih, ob tem pa napisal znamenita asketična besedila in notranje prenovil svojo škofijo.⁹ Svetokriški je uporabil njegovo misel: »*Nullum ferrum eum in cruce tennisset, nisi charitas adfuisse*. – Nobeno železje bi ga ne bilo obdržalo na križu, če bi ga tam ne držala ljubezen.« Drugo misel, ki meri v isto smer, vplete naš pisatelj v pridigo iz opusa sv. Bernarda iz 12. stoletja: »*O amoris vim! Itane summus omnium vilissimus factus est omnium? Quis hoc fecit? Amor dignitatis nesciens. Quid violentius? Triumphat de Deo amor.* – O sila ljubezni! Je potemtakem najvišji od vseh postal

o Janezu Svetokriškem. Ur. M. Benedik, J. Faganel, ZRC SAZU, SAZU, 2000, str. 335–354 (zlasti str. 341–345). M. Ogrin: Retorska proza na Slovenskem na začetku 18. stoletja. V: *Stolnica sv. Nikolaja v Ljubljani, 1707.* Ur. Metod Benedik. Ljubljana, 2008, str. 124–147.

⁹ Prim. *Leto svetnikov I.* Pripravil in uredil Marijan Smolik. Celje: Mohorjeva družba, 1999, str. 151.

najbolj ničen? Kdo je to naredil? Ljubezen, ki ne pozna ponosa. Kaj je bolj silnega? Ljubezen zmaguje nad Bogom!« V tej misli je sv. Bernard namenoma, paradokсно razložil Jezusovo *božanstvo* in njegovo *ljubezen* na dvojje in ju postavil v nasprotje, tako, kakor ju res doživlja človek kot telesno bitje, da bi mu s tem predstavil, ponavzočil nedostopni misterij Svetega Rešnjega Telesa, ki se uresničuje na križu in je uresničeno v vsakem obhajilu.

Kakšnih 30 let po tej pridigi se je ta topos razvidno utelesil v odrskem prizoru Amorja ali Kupida pod križem v *Škofjeloškem pasijonu*,¹⁰ – Kupida, ki je zvezal, ranil in premagal Kristusa. To so brez dvoma bili trenutki, ko je bila s slikovitostjo ter lepoto podob in z veličastno vsebino njihove simbolne govorice slovenska kultura visoko na obnebu evropskega baroka, pridiga pa je tem podobam dajala teološko-duhovno globino in smisel:

KUPIDO

*Kdo je bil vojšak le-ta,
katerā je premagov Boga,
Boga toko močno ranil?
Nobeden ni toko močan bil,
kokar ta lubezan velika;
je zvezala brez vsega štrika,
tega, kter na more ranen bitā,
se je pustov od mene zvezatā jāno ranitā.
Za ta greh zadostā strite,
tega zvezanga odrešite.¹¹*

¹⁰ In prav mogoče, celo verjetno je, da je ta prizor obstajal že v predlogi, po kateri je svoje besedilo prirejal ali dopolnjeval p. Romuald – namreč v predlogi izgubljenega Ljubljanskega pasijona. To je tembolj verjetno, ker je p. Romuald repliko Kupida uvrstil sprva neposredno po repliki Magdalene pod Križem, nato pa ga premaknil med dodane replike proti koncu 11 figure, verzi 814–823. Podobno kakor v *Kapelskem pasijonu* tudi dodatki na koncu *Škofjeloškega* izpričujejo obstoj obširnejše predloge, ki jo je p. Romuald krajšal, nekatere odlomke pa nato vendarle pripisal kot dodatke.

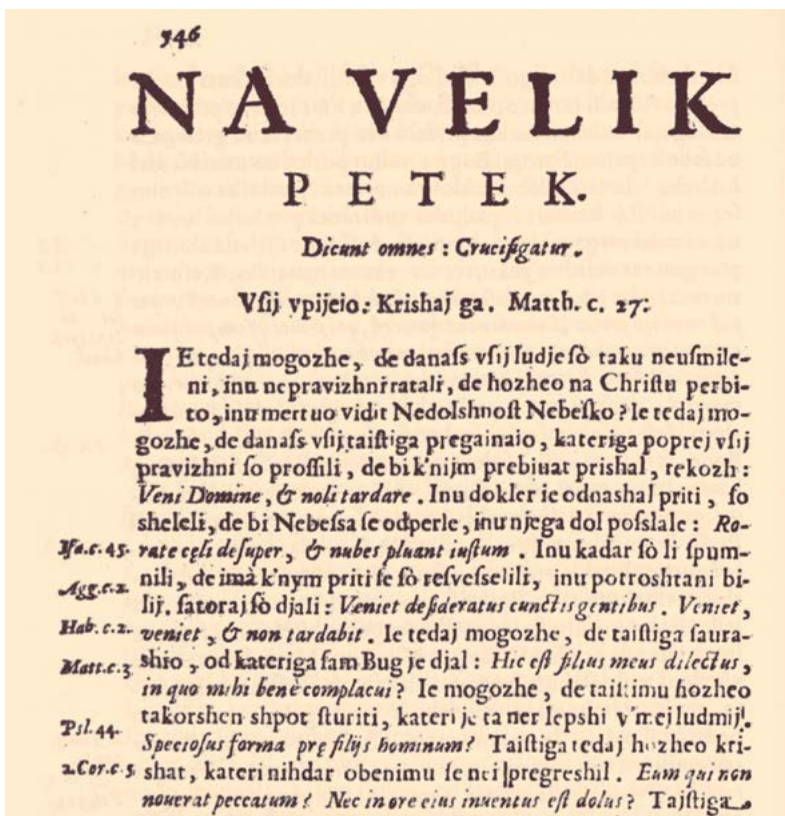
¹¹ Oče Romuald: *Škofjeloški pasijon. Znanstvenokritična izdaja* (tudi elektronska izdaja: <http://nl.ijs.si/e-zrc/>), ZRC SAZU, 2009, verzi 814–823.

Janez Krstnik iz Svetega Križa na Vipavskem

NA VELIK PETEK

Dicunt omnes: Crucifigatur.

Vsi vpijejo: Križaj ga! Matth. c. 27.

Začetek pridige na Veliki petek v drugi knjigi *Svetega priročnika*.

Med tremi pridigami Svetokriškega o Velikem petku je najstarejša, napisana gotovo pred letom 1695.

Je tedaj mogoče, de danas vsij lude so taku neusmileni inu nepravilni ratali, de hočejo na križu perbito inu mrtvo vidit Nedolžnost Nebesko? Je tedaj mogoče, de danas vsi taistiga pregainajo, kateriga poprej vsi pravični so prosili, de bi k njim prebivat prišal, rekoč: »*Veni Domine, & noli tardare*« (pridi, Gospod, nikar se ne mudi). Inu dokler je odnašal priti, so želeli, de bi Nebesa se odprle, inu njega dol poslale: [Isa. c. 45.] »*Rorate celi desuper, & nubes pluant iustum*« (Rosite ga, nebesa, od zgo-

raj, in oblaki, dežite pravičnost!). Inu kadar so li spumnili, de ima k njim priti, se so rezveselili inu potroštani bili. Zatoraj so djali: [Agg. c. 2.] »*Veniet desideratus cunctis gentibus. Veniet, veniet, & non tardabit*« (On, ki ga želijo vsa ljudstva, bo prišel. Pridi, pridi in ne odlašaj). Je tedaj mogoče, de taistiga savražio, od kateriga sam Bug je djali: [Matt. c. 3.] »*Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*?« (Ta je moj ljubljani sin, nad katerim imam veselje). Je mogoče, de taistimu hočejo takoršen špot [sramoto] sturiti, kateri je ta nerlepši v mej ludmi? Taistiga tedaj hoče križat, kateri nihdar obenimu se nej pregrešil? [2. Cor. c. 5.] Taistiga nemorio vidit, kateri je [sap. c. 7.] »*Candor lucis aeternae, & speculum sine macula*« (odsvit večne Luči, brezmadežno ogledalo božje dejavnosti)? Taistiga n' hočejo per sebi trpeti, kateri jh taku lubi, de želi ž nimi ostati do konca tiga sveta. [Matth. c. 28.] »*Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem saeculi*« (In glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta). Taistiga n' hoče v svojm mesti imeti, skuzi kateriga je bil oblubil G. Bug njih mestu pozidat inu iz jetja rešit. [Isa. c. 45.] »*Ipse aedificabit ciuitatem meam, & captiuitatem meam dimittet et, non in pretio, neque in muneribus*« (On bo pozidal moje mesto in odpustil moje izgnance, brez kupnine in brez odškodnine). Vsi prosijo, de bi taistiga križali, kateri za vse prosi Očeta Nebeskiga. [2. Io; c. 2.] »*Aduocatum habuimus apud Patrem Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam totius mundi*« (Imamo zagovornika pri Očetu, Jezusa Kristusa, Pravičnega. On je sprava za naše grehe; pa ne samo za naše, marveč tudi za ves svet). Inu vener: »*Dicunt omnes: crucifigatur*.« Oh strašni, grozovitni glas! Oh grešna, inu nepravična sodba! Zakaj kar svejt stoji, nej bilu takoršne nepravične sodbe. Je rejs, de nepravična sodba je bila Faraonava, kadar je bil zapovedal vse Izraelske fantiče v vodo vreči. [1. Reg. c. 22.] Je rejs, de nepravična sodba je bila krajla Savla, kadar po nedolžnem je bil zapovedal umorit 87 mašnikou, inu vse ludi, kateri so prebivali v tem mesti Nobe. [3. Reg. 21.] Je rejs, de nepravična sodba je bila krajlice Jezabel, kadar je bila sapovedala tiga nedolžnga Nabotha s kamejnam posuti. Je rejs, de nepravična sodba je bila Herodeža krajla, kadar je bil zapovedal vse otročice v Bethleemi pomorit. [Matt. c. 2.] Ali vener le-ta današna sodba je ta ner nepravičniši, katera hoče na križu špotliu umorit Christusa Iesusa, sinu Božiga, per katerimu vsij [ludie] najdejo, karkuli poterbujejo, kakor pravi sv. Ambrož. [s. Ambr. in quod. ser.] »*Omnia habemus in Chrifto, & omnia in nobis Christus. Si à vulnere curari defiderat, medicus est. Si febribus aeftuas, font est. Si grauaris iniquitate, iustitia est. Si indiges auxilio, uirtus est; Si mortem times, uita est. Si tenebras fugis, lux est. Si coelum defideras via est: Si cibum quæris, alimentum est*.« (V Kristusu imamo vse, in v nas ima vse Kristus. Če si želiš pozdraviti svoje rane, je on zdravnik; če te žge vročina, je on izvir vode; če se bojiš smrti, je on življenje; če bežiš pred temo, je on luč; če si želiš v nebo, je on pot; če iščeš jed, je on tvoja hrana.) Ter vi, hudobni ludje, vpijete: »*Crucifigatur*?« Ah, joh! tedaj ti, o moj sladki Jezus,

kir tulikajn dobriga si ludem sturil, boš križan? »*Dicunt omnes: crucifigatur.*« Ah, je še preveč rejs, de ta nedolžni Iesus bo križan! Ti nevošlivi inu hudobni Judje so uže folš priča našli, tožbe krivične so uže zmislili ter uže so zapovedali debele štrike splesti, klejše, kladova, žeble, bodeče trnje prpravit; križ uže cimprajo, žauč z jesiham mejšejo, špotljivo [sramotno] smrt žugajo, martvašku Christusa savražijo inu na vus glas vpijejo: »*Crucifigatur!*« O žalostni glas! Kateri vse veselje tiga sveta v žalost preobrneš inu vse stvarij milu se jokati inu žalovati prsiliš. Pogledajte okuli sebe, N. N., ter povejte mi: kaj pomenio tij nagi inu obrupani altarij? Žalost. Kaj pomeni, de sgonovij inu orgle se ne poste šlišat? Žalost. Kaj pomeni, de mašniki maše ne pojejo, temuč milu klagujejo? Žalost. Kaj pomeni, da lampe inu sveče so ugasnile? Žalost. Kaj pomeni tu rumplaine [ropot] teh tabelc? Žalost. Oh žalost, žalost! Dokler danas se šliši ta žalostni glas: »*Crucifigatur!*« Taku de od velike žalosti zemla se strese, sonce krivavu rata, te skale se respokajo, ti grobi se odprejo, Marija Divica milu se joka inu ti Angeli Nebeski Marij se pomagajo jokati. [Isa. c. 33.] »*Angeli pacis amare flebant*« (Bridko jokajo poslanci miru). Inu de bi ti tudi verni folk se imel jokati, videoč de tvoja nedolžniga Gospuda Christusa Iesusa hočejo križati, sv. Duh tebe opomina rekoč: [Ier. c. 6.] »*Deduc quasi torrentem lachrymas per diem & noctem, luctum vni geniti fac tibi planctum amarum*« (Moje oči točijo solze noč in dan in ne prenehajo! Žaluj kakor po edincu z bridko žalostjo). Inu gvišnu ne bo mogoče, de bi se vi, verne duše, ne jokali, aku bote andohtliu premišlovali inu pošlušali, de naš cartani Christus Iesus je bil po nedolžnem križan, inu neusmilenu martran, kir obeniga nej režalil ali kriviga sturil, temuč vsem pomagal, vse potroštal inu podučil. Premišlujte inu pošlušajte tedaj, kar vam bom jest naprej postavil, ter bote uržoh imeli, nikar li žalovati, ampak tudi to nezgruntano [nepojmljivo] lubezan Božjo poznati, kakor pravi s. Laurentius Iustinianus. [s. Laur Iust.: ser. de Pass. Domin.] »*Nulla salubrior ad mentis excitandam compassionem cogitatio reperitur, quam Passionis Christi; per ipsam quippe humanæ salutis restauratio, & ineffabilis Dei ad homines agnoscitur summa dilectio. Nemo aliunde diuina charitatis æternum fontem degustat melius, quam in huiusmodi attenta, sedulaque meditatione.*« (Ničesar bolj zdravilnega ni za človeško dušo kakor je obuditev sočutja ob premišljevanju Kristusovega trpljenja; po njem se obnavlja rešitev človeka in po njem nezmotljivo spoznavamo nedosežno božjo ljubezen do človeka. Nihče ne okuša bolje večnega izvira božanske ljubezni nikoder drugod kakor v takšni pozorni in zbrani meditaciji.) Pošlušajte inu začnem:

»*Dicunt omnes: crucifigatur!*«¹²

[...]

¹² Na tem mestu se končuje uvodni del pridige. Stavek, kot je »Pošlušajte inu začnem,« je značilno retorično sredstvo za vzbuditev pozornosti poslušalcev, hkrati pa viden mejnik med uvodom in glavnim delom v novoveški pridigi in še globoko v 19. stoletje, vsaj do Slomška. Objava se tu nadaljuje z odlomkom osrednjega dela pridige.

Šlišim, de pravio: »Hunc inuenimus prohibentem tributa dari Cæsari« (Tega smo našli, da brani cesarju dajati davke). Je rejs, de se nej tulikajn tožil inu iokal uni ajdovski mož Micha, kadar mu so bili njegovi maliki ukradeni, ni tulikajn so preklinali skrinjo Božjo mašniki tiga malika Dagona, kadar so vidili, de z altarja je bila Dagona vergla inu resbila, [kulikajn] se tožio vsij maliki, de so njih ofer zgubili skuzi vuk inu zapuvid Christusa Jezusa. Je rejs de Christus je prepovedal ofrouati Mercuriusu tu zgolufanu inu ukradenu blagu, ter je zapovedal lastnu blagu predati inu ubozem dati: »Vendite, qua possidetis, & date elemosijnam« (Prodajte svoje premoženje in dajte vbogajme.) Prepovedal je ofrovati bogini Venus čistost tih zakonskih inu divištvu tih dekličau ter je vučil za nebesku krajlevstu divištvu hranit. »Et sunt Eunuchi, qui se castrauerunt propter regnum cęlorum.« (Nekateri pa so se sami skupili zaradi nebeškega kraljestva.) Je prepovedal ofer bogu Mars tiga [poboja] inu savaštva ter je zapovedal savažnikom dobru sturiti inu Bogu jih prporočiti. »Bene facite his, qui vos oderunt. Orat pro calumniantibus, & persequentibus vos.« (Delajte dobro tem, ki vas črtijo, molite za tiste, ki vas obrekujejo.) Je prepovedal Jupitru inu drugem bogovam ofer tiga serza, kakor so bili navajeni ludje ofrovati. [Ez. c. 20.] »Post Idola enim cor eorum gradiebatur.« (Njih srce se je oklepalo njihovih malikov.) Ter je zapovedal taistu Bogu ofrat, »Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo«. (Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vsem mišljenjem.) Prepavedal je Bachusu ofer tiga pijanstva inu požrešnosti, rekoč: »Attendite ne corda vestra graventur crapula, vel ebrietate.« (Varujte se pa, da vam srca ne bodo obtežena s požrešnostjo in pijanostjo.) Kir jest ne naidem, de bi obene krivice bil sturil, temuč pravico Bogu inu ludem: inu vener, »Dicunt omnes: Crucifigatur.« Ali povejte mi: »Quid enim mali fecit?«

Le-ta Christus, pravijo, ima križan biti, sakaj on je [Ma. c. 11.] »Amicus publicanorum, & peccatorum. & peccatores recipit« (prijatelj cestninarjev in grešnikov, sprejema grešnike). Je rejs inu sam spozna, de je z nebes prišal iskati inu izveličat te zgublene grešnike. [Luc. c. 19.] »Venit enim filius hominis quarere, & saluum facere, quod parierat.« (Sin človekov je namreč prišel iskat in rešit, kar je izgubljeno.) On ima križan biti. »Quoniam contrarius est operibus nostris, & tamquam nugaces æstimati sumus ab illo, & absinet se a viis nostris tamquam ab imunditiis.« (Kajti nasprotuje našim delom. Za pokvarjence nas ima in se ogiblje naših potov kakor nesnage.) [Ti. 2. v. 18.] Je rejs, Christus je vučil, de se imamo odpovedati vsi boganarodnosti [nevernosti], inu posvetnim žejlom, de poštenu inu pravičnu živimo na letim svejtu, inu de čakamo na tu izveličansku upajne inu izkazajne te časti tiga velika Boga ...

On ima križan biti, zakaj drugem je vzel, kar jim je šlišalu [pripadalo]. Je rejs, de hudičom je vzel Mario Magdaleno, katera je uže taistem šlišala, Mattheusha, Zacheusa, Samaritano, uno cananersko ženo inu taužent drugih ženskih inu mo-

ških peršon, čež katere so hudiči oblast imeli; tudi 'z teh človeskih trupel je izgnal hudiče, v katerih zmirom veliku lejt so prebivali; smrti je vzel v Bethani tiga mrtviga Lazerusa, v Capharni sinu ene uduve, v Nazareti hčer eniga Firšta. On je vzel proč te nagnusne rane tem gobastom, slepom to temo, bolnem te bolezni, grešnikom te grehe; ah, ta nej obena krivica ali škoda, ampak velika dobruta inu gnada, zakaj tedaj: »*Dicunt omnes: Crucifigatur*«? Povejte tedaj: »Quid enim mali fecit?« Jest ne najdem obeniga uržoha, de bi on imel križan biti, sam Pilatus je tudi letu sposnal, kir k vam pravi, de vse vaše tožbe naprej prnesene je šlišal inu dobru premislil, vener pravi: [*Ioa. c. 19.*] »Ego enim non invenio in eo causam« (Jaz ne najdem na njem nobene krivde).

Povejte, povejte, aku še kaj čež Christusa vejste ali znate, zakaj Christus vam oblast da, rekoč: »Popule meus quid feci tibi? aut in quo contristavi te? responde mihi.« (Ljudstvo moje, kaj sem ti storil, ali s čim sem te užalil? odgovori mi.) Ah, šlišem, de ti hudobni ludje ne vedo neč več čež Christusa naprej prnesti, temuč pravijo: »Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum.« (Ko bi ta ne bil hudodelec, bi ti ga ne bili izročili.) Ah, grešne prekleta usta, de se smejste podstopit reči, de Christus je en pregrešni človik? Ja ja, pravijo ti hudobni: [*Isa. c. 6.*] »Nos scimus, quia hic homo peccator est.« (Mi vemo, da je ta človek grešnik.) Koku more mogoče biti, de Christus je grešnik, dokler z nebes je prišal na zemlo, de bi greh iz zemle pregnal, inu vseskuzi je pridgoval čez greh, inu de bi nas od greha rejšil, je perpraulen svojo kri preliti. [*1. Io. c. 3. v. 5.*] »Et scitis. quia ille apparuit, ut peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est, & omnis, qui in eo manet, non peccat.« (In veste, da je on prišel, da bi grehe odvzel, in greha na njem ni.) Oh grešna usta! koku tedaj pravite: »Nos scimus, quia hic homo peccator est?« Ne veste li vi, de vsi Preroki, inu s. pisma pravijo, de je svet? Angel Gabriel ga je imenoval svetiga poprej, kakor je bil spočet. [*Lu. c. 2.*] »Quod enim ex te nascetur sanctum vocabitur filius Dei.« (Zato se bo tudi Sveto, ki bo rojeno, imenovalo Božji Sin.) Angeli so ga bili oznanili za odrešnika tiga svejta. »Annuncio vobis gaudium magnum, quia natus est vobis salvator mundi« (oznanjam vam veliko veselje, kajti rodil se vam je zveličar sveta). S. Karsnik Ioannes pravi, de je tu Jagnje Božje, kateru odvzame grehe tiga svejta. »Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.« Peter pravi, de cilu njega besede so svete. »Domine, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes?« (Gospod, h komu pojdemo, besede večnega življenja imaš.) Marta pak spozna, de je pravi Sin Božji: »Tu es Christus filius Dei, viui, qui in hunc mundum venisti.« (Ti si Božji Sin, ki si prišel na svet.)

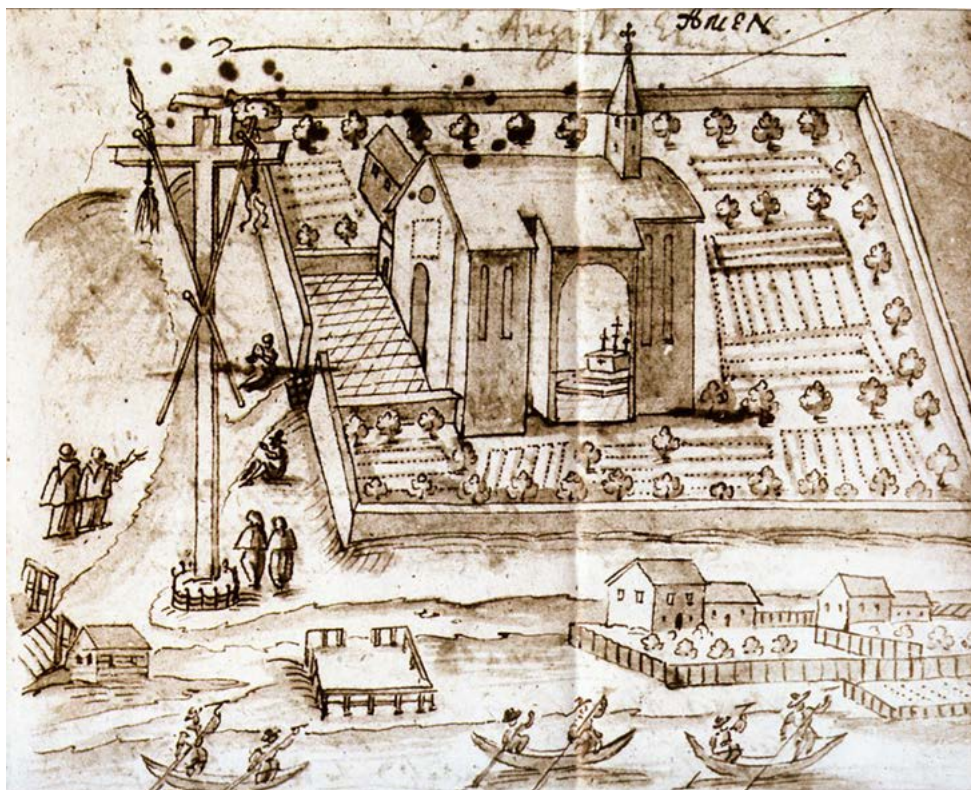
Ta gmain folk ga spozna za preroka božiga. »Hic est Iesus Propheta.« Ter spoznajo, de nihdar nej hudiga sturil. »Bene omnia fecit.« (Vse prav dela.) Tij nedolženi otročiči ga časte inu hvalijo, kakor od Boga poslaniga. »Osanna filio David, benedictus, qui uenit in nomine Domini.« (Hozana, Davidov sin, blagoslovljen, ki

prihaja v Gospodovem imenu.) Vsi se čudijo nad njegova svetustjo, kateri vejter inu morje so pokorni. »Qualis est hic, quia mare, & uenti obediunt ei.« Rihtni hlapzij spoznajo z njegoviga govorjenja, de je več kakor Prerok: »Nunquam sic locutus est homo.« (Nikoli ni noben človek govoril tako, kakor govori ta človek.) Pilatušava žena pošle reči možu: »Nihil tibi, & iusto illi.« (Nič ne imej s tem pravičnim.) Faratar Iškarriot spozna, de je nedolžen. »Peccavi tradens sanguinem iustum.« (Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri.) Inu cilu hudič ga za svetiga pridigavojo inu glasijo. [*Luc. c. 4.*] »Quid nobis, & tibi Iesu Nazarene? Venisti perdere nos? Scio te, qui sis, sanctus Dei.« (Kaj imamo s teboj, Jezus Nazarečan? Si nas prišel pokončat? Vem, kdo si: svetnik Božji.) Inu vi huši kakor hudičij, pravite: »Nos scimus, quia hic homo peccator est? Crucifigatur.« (Mi vemo, da je ta človek grešnik. Križaj ga!)

Povejte, kaj ste vidili, ali šlišali od Christusa, de bi ne bilu svetu, čednu inu bogudopadeče delu? »Quid non cæleste, quod Domini Christi est?«, vupraša vas ta vučeni Tertullianus. Kaj se more želejti ali umisliti per enimu svetniku, de bi per Christusu se ne našlu? Lubezan? Ali gdu je imel vekši lubezan pruti svojmu bližnimu kakor Christus? On 33 lejt veliku trplejna je prestal za svoje nehvaležne bližne. Poterpežlivost? Niega vednu so pregajnali inu umoriti ijskali, ter nihdar se nej tožil. Pohlevnost? Gdu na vej, de je hotel v eni štalici rojen biti? Krotkust? Gdu na vej, de nigove besede so bile kakor med inu mleku? Aifer? Gdu na vej, koku močnu se je potil per šterni Sichen, v Tempelni, na placu, na gasi, v hiši, na rajži za izveličajne teh duš? Pokoršina? Gdu na vej, koku pokoren je bil Marij Divici svoj materi, inu Iosephu svojmu Varihu? Usmilenost? Gdu na vej, de čez pogoblejne tige grešniga mesta Jeruzalem milu se je jokali? Molitva? Gdu na vej, de je bil »Per-noctans in oratione Dei« (in je noč prečul v molitvi k Bogu)? Dobruta? Gdu ne vej, de je bil taku dobrutliu, de svoje svetu Telu je bil za špižo ludem dal? Radovolnu buštvu? Gdu ne vej, de je bil taku vbužic, de nej imel kam svojo glavo naslonit. »Filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet?« (Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil.) Žiher tedaj rečem [*s. Basil. in Const. monast. c. 4.*] s sv. Basiliusam: »Ille quantuscunque erat, nil nisi virtus erat.« (Kakršen koli je kdaj bil, ni bil drugega kakor sama krepost.) Kaj tedaj je hudiga sturil, dokler pravite, »Nos scimus, quia hic homo peccator est?«

Nej rejs, nej rejss, de bi Christus grešnik bil, zakaj sv. Dionisius od Christusa pravi, de je. [*Ec. Hier. c. 4.*] »Apex totius sanctitatis est Christus.« (Vrh vseh svetosti je Kristus.) Sv. Ierenæus [*l. 3. c. 18. con. Ari. l. 4. de. fid. ca. 44. in vit. Mois.*] pak pravi: »Iesus est recapitulatio omnium bonorum, quæ à Deo facta sunt.« (V Jezusu so povzete vse dobrote, kar jih je Bog storil.) Sv. Damascenus perložj: »Et virtus Diuina in corpore inclusa.« (Tu je božanska krepost zaobsežena v telo.) Aku hočete vejdit, gdu je Christus, vam bo povedal Tertullianus rekoč: »Quid est Christus? Est caro portans Deum. Est fons diuinarum suauitatum, & emana-

tionum in nos.« (Kdo je Kristus? Je meso, ki nosi Boga. Je vir božanske lepote in emanacij v nas.) Sv. Hieronymus tudi vam povej: »Est excellentia Dei Patris.« Sv. Anselmus odgovorij: »Est Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis.« (Je Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe.) Zakaj tedaj hočete, da bi ta Nedolžnost Božja, Iesus, križan bil? Nešlišite, de vsi rihtari so spoznali, de on je nedolžen, kakor očitnu pred celem svejtu Pilatus je spoznal, rekoč: [Lu. c. 23.] »Obtulistis mihi hunc hominem, quasi auertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto ex his, in quibus eum accusatis: sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei.« (Pripeljali ste mi tega človeka, češ da hujska narod; a glejte, jaz sem ga vpričo vas izprašal in v tem, česar ga tožite, nisem našel na njem nobene krivde. Pa tudi Herod ne; zakaj poslal ga je nazaj k nam. Glejte, nič smrti vrednega ni storil.) Tedaj nima križan biti, dokler nima pregrehe.

Pontifikalni protokoli ljubljanskega škofa Tomaža Hrena, kapucinski kompleks, Nadškofijski arhiv Ljubljana (risba iz 1628–1629). Ana Lavrič, »Kapucinska cerkev sv. Janeza Evangelista«, Pot po baročni Ljubljani, virtualna razstava sakralnih spomenikov, april 2012, URN: <http://barok.zrc-sazu.si/spomeniki/janez> (datum dostopa: 4.3.2019 13:09).

Ah moji andohtlivi pošlušavici! Jest sim prisilen rezodeti eno veliko pregreho Christusavo, za katero ti hudobni Judje nejsó vejdlí, inu kadar ta greh nad sabo Christus ne [bi] bil imel, bi ne bil križan inu taku mi bi ne bili nihdar se troštali obličja Božiga vidit. Hočete vejdit, kaj z' ena velika pregreha je le-ta, katero Christus ima? Leto pregreho sv. Paulus je zamerkal v Lystu na Korintherje v peti postavi, kir stoji zapisanu: »Eum enim, qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit, vt nos efficeremur iustita Dei in ipso.« (Njega, ki ni poznal greha, je za nas storil nosilca greha, da bi mi po njem postali božja pravičnost.) Inu veliku časa poprej Isaias prerok je govuril od te vehke pregrehe Christusave, rekoč: [*Isa. c. 53. v. 6. v. 12.*] »Posuit Dominus in eo Iniquitatem omnium nostrum. Et ipse peccata multorum tulit.« (Gospod pa je naložil nanj krivdo nas vseh; medtem ko je nosil grehe mnogih.) Ima nad sabo ta nedolžni Iesus nepokorsčina našiga očeta Adama, inu naše matere Eve. Ima poboj Caina, kir brata Abelna je bil ubil. Ima te velike grehe, kateri se so našli na zemli, kadar Pravica Nebeska je bila prislena ta gmain potup poslati inu vse glatku potopiti. Ima prevzetnost faraona, malikovajne teh Israelitarjou, prešoštu Davida, lotrio Salamana, nehvaležnost Absolonovo, nečisto lubezan Sampsana, savařtvu Esava, ohernie Acaba, nesramožlivost Iezabele, neusmilenost Manassa, offert Nabukadonosoria, fratario Iudeža Iskariota, zatajbo Petra, nevero Thomasa, pregajnenie teh Judou. Ima nad sabo vse grehe naše, katere z mislijo, z besedo inu z djajnom smo dopernesli, nikar li samu naše, temuč celiga svejta. »Omnes nos quasi oues errauimus, vnusquosque in viam suam declinavit, & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.« (Mi vsi smo tavalí kakor ovce, vsak je krenil po svojem potu. Gospod pa je naložil nanj nas vseh pregrehe.) V tej viži žiher smemo reči: »Nos scimus quia hic homo peccator est.« Zakaj vse grehe naše nad sabo ima, kakor sam spozna, rekoč: [*Psl. 188.*] »Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam.« (Po mojem hrbtu so orali orači, rezali so dolge brazde.) Tedaj, moj slatki, cartani Iesus, imaš križan biti. »*Crucifigatur!*«

Zdaj spumnim, kaj se je nekadaj godilu timu nedolžnimu Beniaminu, v kate-riga žakil skrivaj so bili hlapci egipterskiga firšta Iosepha en zlat pekar postavili, inu kakor de bi ga on bil ukradil, so za njim tekli, inu djali: per katerimu ta tatvina se najde, on ima umrejtí. [*Ge. c. 44.*] »Apud quemcunque fuerit inuentum, moriatur« (pri katerem izmed tvojih hlapcev se najde, ta naj umrje), ti drugi pak živi postati, »Vos autem eritis innoxij.« Glihi viži Christusu se godj, zakaj to tatvino, katero Adam inu Eua sta bila v paradiži sturila, inu vse druge tatvine, katere mij Adamavi otroci smo dopernesli, tu je, vse naše grehe, zakaj greh je tatvinstvu, dokler G. Bogu ukrade čast inu pokorsčino: lete tatvine je Oča Nebeski postavil v žakil tiga cartaniga Beniamina, Christusa Iesusa, zatoraj ima križan biti. »Apud quemcunque fuerit inuentum, moriatur.« Per tebi se najde tatvinstvu tihj grehou

naših. »Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.« O sladki moj Iesus, tedaj imaš umrejeti; »Nos autem innoxij erimus.« Inu ravnu le-tu nam je hotel dati zastopit sv. Paulus (kakor se meni zdi), kadar je djal: [2. Corint. c. 8.] »Scitis gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, vt illius inopià vos diuites essetis.« (Saj poznate milost našega Gospoda Jezusa Kristusa, kako je zaradi vas postal ubog, dasi je bil bogat, da bi po njegovem uboštvi vi obogateli.) Kakor bi hotel reči: taku velika je bila milost Christusa Iesusa, de za nas je hotel grešnik ratat, kir sicer je bil poln gnade Božje, de bi mi nas z gnado Božjo napolnil; dokler [v] drugi viži mi nejsmo mogli drugači v gnado Božjo priti, katero resnico potrdi sv. Paulus rekoč: [Heb. c. 2.] »Unde debuit per omnia fratribus assimilari, vt misericors fieret, & fidelis Pontifex apud Deum, vt repropitiaret delicta populi.« (Zato se je moral v vsem izenačiti z brati, da je postal usmiljen in zvest veliki duhovnik pred Bogom v spravo za grehe ljudstva.) Inu gvišnu, de Christus Iesus za volo naših nagnusneh grehou, katere je bil na sebe postavil, je bil taku spačen ratal, de nej bil timu prvemu podoben, temuč timu ner negnusnimu grešniku. [Isa. 53.] »Nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. Ipse autem uulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra.« (Mi pa smo ga imeli za udarjenega, od Boga zadetega in mučenega. A zaradi naših grehov je bil ranjen, potrť zaradi naših hudobij.) Zatoraj ima umrejeti, ima križan biti: »Moriatur. Crucifigatur!«

Ah de se Bogu stutauženkrat smili! Tedaj ta nedolžni za tiha dolžniga, ta pravičini za tiga nepravničniga, ta sveti za tiga grešniga, sin Božij za človeka bo mogal vmrejeti? Letu nej po pravici; ta, kateri je dolžan, nej plača; ta, kateri je pregrešil, nej bo štrajfan; ta, kateri je gauge zašlušil, nej bo križan. Nej li rejs, N. N., de sledna pravična sodba taku zapovej? Rejs je, rejs je. Ali kadar bi Christus za nas ne umrl, mi bi pogubljeni bili: zatoraj ta Milost Božja, vedeoč, de mi, revni grešniki inu grešnice, v drugi viži ne morimo izveličajne doseči, 'zreče to ostro sodbo čez Christusa Iesusa. »Vos nescitis quicquam, nec cogitatis quia expedit vobis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non totagens pereat.« (Vi nič ne veste in ne pomislite, da je za vas bolje, da eden umrje za ljudstvo in ne propade ves narod.) Oh prevelika, nezrečena inu nezgruntana milost Božja! Nad katero vus volni svejt se ima čuditi. [src. c. 2.] »Obstupescite celi desuper hoc, & portae eius desolamini vehementer.« (Osupnite nad tem, nebesa, in silno se zgrozite, govori Gospod.) De ta nedolžni sin Božij Christus Iesus za nas nehvaležne grešnike bo martran inu križan.

[...] ¹³

Ah usmileni moj Iesus! Jest, jest sam si zašlužim takoršno martro, nikar ti, nedolžnost nebeska, nad katerem cilu satan nej mogal obeniga tadla si zmislit ...

¹³ Tu se v naši objavi konča osrednji del pridige in začne sklepní del, epilog. V izvirniku je osrednji del nekoliko daljši, izpust je predstavljen s tropicjem.

Ali vener Iesus za volo svoje velike lubezni prutu človeku je hotel križan biti, zakaj pravi sv. Laurentius Iustinianus: »Nullum ferrum eum in cruce tennisset, nisi charitas adfuisset.« (Nobeno železo bi ga ne bilo držalo na križu, če bi ga tam ne držala ljubezen.) Inu sv. Augustinus pravi:

»Amore vulneratus est propter delicta nostra.« (Ljubezen ga je ranila zaradi naših pregreh.) Naša ohernija, prevzetnost, nečistost &c je imela na gaugah paklen-skih do vekoma viseti, inu za nas Christus je hotel na gauge tiga križa perbit biti ... Popolnoma je Christus naše dolge pravici Božji plačal, dokler vso svojo Sv. Rešno kri za nas je preli, de bi naše duše od pakla rešil. »Confumatum est.« (Dopolnjeno je.) Ah! Joh! Naš lubeznivi, cartani, nebeski, inu usmileni Iesus je umerl ... Ah gdu je vidil ali šlišal, de bi Gospud za hlapca vmrl? De hlapec za gospuda svojga je umrl, sim bral od Agrippa, kateri je bil hlapec tiga gospuda Menenia, inu leta se je bil Rimski gospodi zameril, zatoraj so bili zapovedali beričom inu rabelnom Menenia precej, kakor ga bodo našli, na drobne kosice resekat; zvej ta hlapec, prosi svojga gospuda, de bi gvant preminila, gre rihtnom hlapcom napruti, le-ti so menili, de je Menenia, zatoraj so ga bili na drobne kosice resekali, inu v tej viži hlapec je bil svojga Gospuda od smeti rešil; ali le-tukaj Gospud naš Jesus Christus je gvant naše nature oblekil inu za tiga nahvaležniga hlapca človeka martran inu križan bil. Oh lubezan brez vse glihe! Menenia kadarkuli je spomnil dobruto inu lubezan svojga hlapca Agrippa, milu se je jokal, koku tedaj ti duša boš taku terda, de se neboš jokala premišleoč, de ta nedolžin Gospud Jesus je za tvojo volo umerli. Ah! [*Ier. Thr. c. 2.*] »Deduc quasi torrentem lachrijmas per diem & noctem, luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum.« Inu dokler videm, de šje vselej ti duša si trda, kakor kamen, spumnim de kadar Jacob je vidil to krijvavo sukenco svojga lubiga sinu Josepha [*Gen. 38.*] »Scissis vestibis indutus est cilicio, lugens filium multo tempore.« (In Jakob je pretrgal oblačila, si ogrnil z raševino ledja ter žaloval za si-nom dolgo časa.) Polè, vam hočem pokazat nikar sukenco, temuč tu krijvavu telu Jesusa, Sinu Božjiga, za vas taku rezmartraniga. Pogledaite N. N. [*Thre. c. 1.*] (hic ostende Crucifixum): »O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.« (O vi vsi, ki mimo greste po potu, poglejte in vidite, je li katera bolečina kakor moja bolečina.) Je mogoče, de se ne bote omečili inu zjokali? Kadar so tovarši Jobavi njega polniga ran na gnoju ležat vidli, nejso mogli od velike žalosti govorit. Ah, jest počutem nezgruntano žalost, o Iesus! Kir videm de [*Isa. c. 1.*] »A planta pedis usque ad verticem capitis non est sanitas in te.« (Od podplatov do glave ni nič zdravega na njem.) Inu sim prsilen s sv. Bernardam zavpiti: »O bone Jesu! quid tibi est? mori nos debuimus, & tu soluis? nos peccavimus, & tu soluis? O charitas sine modo! O amor affectu potens.« (O dobri Jezus, kaj je tebi, ko bi mi morali umreti in nas ti rešuješ, mi smo grešili in nas ti rešiš?) Inu dergi pravi. [*s. Bern. ser. 64. in Cant. 6*] O amoris vim! Itane summus omnium

vilissimus factus est omnium? Quis hoc fecit? Amor dignitatis nesciens. Quid violentius? Triumphat de Deo amor.« (O sila ljubezni! Je potemtakem najvišji od vseh postal najbolj ničen? Kdo je to naredil? Ljubezen, ki ne pozna ponosa. Kaj je bolj silnega? Ljubezen zmaguje nad Bogom!) Ah, kateri ne bo taku usmileniga Iesusa lubil, panan bodi. [corint. 116.] »Si quis non amat Dominum Iesum Christum, sit amethema.« Ta, kateri ne bo greh savražil, bodi do vekoma pogoblen. Zakaj kadar Marcus Antonius je bil pokazal srajco tiga brutliviga cesarja Augusta Iudiusa rimskimu folku, se so bili taku močnu čez njega savražnike resardili, de vse gladku so bili pobili. Pogledaj, moj kršeni folk, nikar srajče, temuč tu krivavu, rezbodenu telu cesarja nebeskiga, Christusa Iesusa, kateriga tvoji grehi so umorili, inu taku neusmilenu ubilij. Kakor le tukaj s teh velikih puštabou moreš brati, *Iesus Nazarenus Rex Iudaorum*: I, iniquitates. N, nostræ. R, redemptorem. I, interfecerunt.¹⁴ Ah prekleti tedaj bodite grehi, kateri ste bili uržoh, de taku neusmilenu je bil ubit Odrešenik naš, Christus Iesus. &c. Ah nikar več ne ponovite, N. N., vaše grehe, nikar več ne martrajte Iesusa. Nikar več hudiču se ne podajte, od kateriga vas je rešil sin Božji, kateriga jest v imenu tiga folka pohleunu sa le-to nezgruntano gnado zahvalem inu za milost inu odpuščaine prosem. O sladki inu rezmartrani Iesus! O svete Rane, studenici milosti Božje! Jest želim tukaj moje dnij sklenit. Ah, svete krivave rane! Spodobnu bi bilu, de bi jest s solzami vas spral, dokler za izveličajne moje duše ste taku krivave. Oh svete roke, prebodene z žeblij mojih grehou! O svete noge, prbite z mojo nehvaležnostjo. O sveta usta, polne žauča moje hudobije! O ti prebodenu usmilenu serce! Iz kateriga zvera milost. Milost, milost, milost mi prosimo, inu tvojo bridko martro za odpusčejne naših grehou Očetu nebeskimu oframo: »Respice in faciem Christi tui,« (poglej v obraz svojega Kristusa), inu pogledaj na le-ta žalostni inu zgrevani folk. »Respice quæsumus Domine super hanc familiam tuam, pro qua Dominus Noster Iesus Christus non dubitavit manibus tradi nocentium, & crucis subire tormentum.« (Ozri se, prosimo, Gospod, na to tvojo družino, za katero se naš Gospod Jezus Kristus ni obotavljal izročiti v roke hudodelcev in pretrpeti muke na križu.) Inu ti, o brutlivu usmilenu Iesus, kir že rezpete držiš tvoje svete roke, žegnaj nas, kateri pred tvojo milostjo klečimo inu čez tvojo bridko martro inu naše grehe se jokamo inu za milost prosimo. Je prvolil Iesus, de ž njegovo sveto Rešno Krivio vas žegnam, *In nomine Patris, & Filij, & spiritus sancti*. Amen.

¹⁴ Naše krivice so pokončale odrešenika.